

ORDE DER VERDRAAGZAMEN

Gevestigd te 's-Gravenhage

Kon. Goedgekeurd 2.2.1958

ODV-GROEP HILVERSUM

Secretariaat: Heuvellaan 11, Hilversum - telefoon 035-10481

Een x in de kantlijn betekent de vraag.

Hilversum, 1 november 1976.

" " " " " " het antwoord.

Goedenavond vrienden,

Allereerst moet ik U er op wijzen, dat we niet alwetend of onfeilbaar zijn. Dat is om teleurstellingen te voorkomen wanneer u het zelf ontdekt. Dan hoop ik, dat u zelf na zult denken. U kunt nooit weten hoe een koe een haas vangt. Dan hebben we het onderwerp van vandaag:

DE ZIN VAN STREVEN, LIJDEN EN GENIETEN.

Het zijn drie dingen, die de mensen kennelijk als een tegenstelling beschouwen, maar ik ken een hele hoop mensen, die ervan genieten, dat ze streven. Er zijn zelfs mensen, die ervan genieten, dat ze lijden, want dan hebben ze reden om zich te beklagen. Dus het is een beetje een moeilijk onderwerp en ik zal proberen om er kosmisch het één en ander aan vast te knopen.

Leven betekent eigenlijk ook ervaring. Wanneer je gewoon maar bestaat en er gebeurt niets, dan kun je net zo goed niet bestaan. Wanneer je dus leeft, moet er iets gebeuren, maar als je altijd in je leven alleen maar geniet, dan zie je het niet meer zitten, maar geniet je niet meer, omdat je te veel genoten hebt. En dan beschouw je al je genietingsgenoten uiteindelijk als nieten. Dat is natuurlijk geen prettige zaak en krijg je lijden. Lijden heeft z'n slechte kanten, maar denkt u eens terug hoe opgelucht u zich gevoelt wanneer u geen kiespijn meer hebt. Dan verandert er iets. Je gaat ineens beseffen wat het wil zijn, wat het betekent om nu eens géén pijn te hebben. Dus deze dingen vullen elkaar wel aan, dacht ik. De genietingen, de vreugden en het lijden vormen eigenlijk een scala, waarbinnen beleven mogelijk is. We worden daarin geconfronteerd met onszelf, met de wereld, die om ons heen is, met onze denkbeelden, met onze dromen. Kortom we leven, we beleven en we leren. Nu is streven weer het zeer gericht proberen iets waar te maken en ik kan me best indenken, dat er ook mensen zijn, die zeggen "voor mij hoeft dat niet. Ik heb er niet zo'n behoefte aan om te streven, want ik heb toch de eeuwigheid en uiteindelijk komt alles goed.". Maar het leven is ook net een keukenmeidenroman, 't komt in ontzettend veel afleveringen, incarnaties en andere gebeurtenissen en uiteindelijk kom je toch terecht in de totaliteit. Maar streven is iets, dat je voor jezelf doet, ook wanneer je dat niet toegeeft. Je hebt in jezelf een soort duivelkje zitten, dat zegt, dat je iets waar moet maken, je moet iets bereiken, je moet iets presteren. Die prestatie is op zichzelf misschien helemaal niet zo belangrijk, maar het denkbeeld, dat jij iets beter kunt doen dan een ander of dat je het verder kunt brengen dan een ander, geeft je als het ware een heel nieuw perspectief. Het is of dat je zaken leert overzien, die anders aan je voorbij zijn gegaan. 't Is net zo iets als met de kiespijn. Ze is onaangenaam, maar ze maakt het je ook mogelijk om te begrijpen hoe pijnloos eigenlijk een genieting is. En op deze manier is het streven voor ons toch ook wel een voortdurende noodzaak. Wanneer wij helemaal niets hebben om naartoe te kijken, om voor te leven, om voor te werken, dan worden we stuurloos en in die stuurloosheid beseffen we veel minder wat er gebeurt. Daarmee heb ik geloof ik één punt gemaakt: de zin van al die dingen is eigenlijk het leven zelf. Ze zijn er, omdat het leven zonder die dingen eenvoudig niet kan bestaan. En voor onszelf kunnen we daaraan toevoegen: het is juist door lijden en genieten, door streven en falen, dat we steeds meer gaan begrijpen wat we zijn, wat we kunnen en ook waar we eigenlijk naartoe willen gaan, wat voor ons belangrijk is en daarmee leren we onszelf kennen en zelfkennis kan ook erg belangrijk zijn.

Wanneer je de Kosmos zelf bekijkt, och, dan is het nogal eenvoudig. Stel het zo: de eeuwigheid is tijdloosheid, d'r is geen tijd, alles behoort tot de eeuwigheid, dus alles, wat er ooit geweest is en wat er ooit zal zijn. Alle mogelijkheden, die maar denkbaar zijn, zijn in de eeuwigheid ergens werkelijk. De grote moeilijkheid voor ons is, dat we die eeuwigheid nog niet beseffen. Wij kunnen aan die eeuwigheid niets veranderen. Dat is ook duidelijk, maar we kiezen eigenlijk in die eeuwigheid onze weg. En wanneer we nu alleen maar leed kennen, worden we moedeloos. Dan is het een verdoving, een verveling haast, want in het begin, wanneer je lijdt, dan ken je nog enig zelfbeklag en misschien is er een omgeving, waar tegenover je je flink moet houden en dat stimuleert dan. Maar als het

..../....

alleen maar verder gaat zonder meer, zeg je op een gegeven ogenblik "och, wat heb ik er aan? 't Verveelt me." Zelfs lijden kan vervelen. Dat is eigenlijk de hel. De hel is de verveling, de chaotische zinloosheid, waarin niets werkelijk kan bestaan en begrepen en beheerst worden. Een hel, die uit onszelf voortkomt uit den aard der zaak, maar die dan toch een realiteit wordt. Wanneer we nog lijden kunnen, dan kunnen we ook nog hopen, dat het lijden vermindert. Dan zijn er ogenblikken, dat de ban doorbroken wordt, dat we een ogenblik ééntjes genieten en wanneer we die genietingen gekend hebben, dan zeggen we "ja, maar zó als ik nu leef, wil ik niet verder gaan. Ik wil meer." en dan beginnen we te streven. We blijven in beweging en daardoor confronteren we ons zelf voortdurend met meer delen van die totaliteit, van die eeuwigheid.

Een mens is, wat dat betreft, soms te hard, soms te sentimenteel. Ik ken mensen, die huilen over koeien, die naar het slachthuis gaan, maar die dan ook dit leed weer vergeeten onder het genot van een biefstuk. Dat is heel begrijpelijk, maar mensen, die denken "ja, maar moet dat nou zo zijn?" Die hadden het veel prettiger gevonden wanneer de biefstuk aan de bomen zou groeien, maar het zou zo'n bloederige wandeling worden in het bos. Dus dat kan eenvoudig niet. Het is zo niet. We moeten de dingen nemen, zoals ze zijn. Lijden is ingecalculeerd in het bestaan. Het is één van de processen van het leven. En als we naar de zin ervan vragen, dan kunnen we net zo goed naar de zin van het leven zelf vragen. Uiteindelijk, u kent allemaal die hele situatie, nietwaar? Er is een klein visje. Nou, dat eet algæ. Er komt een grotere vis, eet 't kleine visje, komt weer een grotere vis, eet die vis, komt een ooievaar, pikt die vis weer, vliegt weg, wordt geslagen door een valk, die valk vreet daar weer een stukje van en die valk, die wordt op 'n gegeven ogenblik door een kat verschalkt en zo gaan we door. Een eindeloze reeks van sterven, ook van pijn, van lijden. En, ja natuurlijk, het kan zijn, dat die ooievaar ergens op 't nest jonge ooievaarders heeft zitten, die daar onder lijden. Dat is leed voor hen, maar zo is het leven nu eenmaal. 't Is gebouwd met een zekere hardheid. Je kunt niet zo halfzacht zijn en niemand mag lijden. Je moet gewoon de hardheid kunnen aanvaarden van oorzaak en gevolg, ook wanneer je de oorzakelijkheid misschien niet helemaal kent en alleen maar met het gevolg geconfronteerd wordt, moet je nog zeggen "d'r is 'n zekere hardheid in het bestaan en dat moet ik aanvaarden, of 't nu anderen betreft of dat 't me zèlf betreft". Hierdoor word je op de feiten gedrukt. Je bent niet iemand, die zwemt in een fondant-zoete zee vol van liefde en welbehagen. Je bent een levend wezen, dat in een totaliteit van mogelijkheden moeizaam zijn weg baant van het ene beleven naar het andere. Maar het is duidelijk, dat je dat beleven zèlf toch wel een beetje moogt richten. Je kunt niet zeggen "d'r mag geen lijden zijn." Het is dwaas om, zoals sommige mensen zeggen, "ja, we willen de dieren niet doden, dus ben ik vegetariër." Dan gaan ze naar de slager en dan halen ze een kilo pens voor de hond. Ja, lach er niet om. Die hond heeft het inderdaad nodig, maar dat betekent, dat dood nodig is, dat pijn en lijden ergens nodig zijn. 't Is deel van het gehele bestaan en als je dat aanvaardt, dan zeg je "ja goed, ik kan het leed niet uit de weg gaan." We worden allemaal te zijner tijd geconfronteerd met situaties, die we eigenlijk haast niet kunnen verdragen. We zouden het anders willen hebben, maar we moeten dat accepteren. Het is nu eenmaal zo. We moeten ermee leven.

Maar dan juist, zien we ook dingen, die wèl passen bij ons bestaan. Zaken, waar we erg blij mee kunnen zijn. Misschien is het alleen maar een glimpje zonlicht in de winter, dat je zegt "wat een heerlijke dag! Ik geniet ervan." Och, misschien geniet je van één of andere heerlijke schotel of alleen maar van het gezicht van andere mensen, die verbaasd zijn of die dom zijn. Hier op aarde lijkt mij, dat de reacties van je medemensen een voortdurende reeks vermakelijke genietingen kan bieden. Maar die genieting op zichzelf, dat is een ontspanning, zoals lijden in feite een gespannenheid is. We hebben dus een energie. Die energie kunnen we gebruiken om ons eigen leven een klein beetje te sturen door zelf te kiezen en bewust te kiezen uit de mogelijkheden, die nu voor ons bestaan. Je kunt nooit zeggen "ik begin te streven in het verleden." Het begint altijd vandaag en altijd weer. Het is net als een eerlijke roulette. Het kansspel begint bij elke inworp van het balletje precies nieuw. D'r zijn geen werkelijke series en een werkelijk systeem bestaat praktisch niet. Zo is 't met het leven, maar nu ga je zeggen "ja, maar nu heb ik de kans om te kiezen. Ik waag m'n inzet in deze of in gene richting." Dat is voor mij belangrijk. En veel mensen doen dat dus zuiver materieel. Die zeggen bij voorbeeld "ik wil rijk worden." Maar waarom willen ze rijk worden? Ze willen een gevoel van zekerheid hebben. Ze willen het lijden als het ware van zich afschudden, de belangrijkheid, de betekenis ervan verminderen. En dan worden ze 89 jaar, ze zijn bang voor de dood, ze kunnen alles krijgen, maar ze mogen niet meer van de dokter. Natuurlijk, dat is ook één manier van streven, maar een andere manier van streven is toch wel zeggen "ja, ik lijd nu wel, maar veel van dat leed komt eigenlijk voort uit mijn misverstand ten aanzien van mijn eigen wezen in de wereld, waarin ik leef." En dan krijgt streven pas werkelijk inhoud. Streven om meer te begrijpen van je wereld, meer

van jezelf. Het is dan wat de mensen vaak noemen een soort inwijdingsgang. En je hebt 't niet altijd makkelijk. Er zijn vaak tegenslagen, waar je nooit op gerekend had en wanneer het geestelijk goed gaat, gaat het materieel slecht en als het materieel slecht gaat, dan had je verwachtingen van geestelijk beter, maar dat gaat ook niet door. Je moet er elke keer tegenop boksen, een streven, want je mogelijkheden zijn beperkt. Men moet elke keer kiezen en wanneer je nu werkelijk met je hele wezen voortdurend kiest, zegt "dat is belangrijk. Alles wat ik heb, alles, wat ik ben, zal ik gebruiken om in deze richting verder te gaan." Dan komt er ook een ogenblik, dat je die dingen als een deel van jezelf gaat ervaren. Hoe heet het zo mooi in kindertermen? "Je groeit groter." Het klinkt erg kinderlijk, maar "groter groeien" is niet in de lengte van hieruit alleen naar God toe of alleen in de breedte veel meer kennis bezitten. Het is eigenlijk een combinatie ervan. Streven naar een dergelijk bewustzijn betekent, dat je de onzichtbare waarde van je wereld gaat leren kennen, gaat leren begrijpen, maar dat je ook door de uiterlijkheden heen gaat kijken.

Och, ze hebben zo'n mooi woord voor de wereld, "maya", begoocheling. Alleen, vergeet één ding niet, Maya was de moeder van de Boeddha. We leven in een wereld, waarin alles misleidend is, zelfs datgene wat we in anderen schijnen te ontdekken, zelfs de waarheid, die we menen gevonden te hebben. Ergens is het misleidend, niet door de essentie, maar door de betekenis, die wij eraan toekennen.

En op deze wijze kom je dan ook wat vrijer te staan. 't Is een term, die u misschien allemaal wel kent: onthechting. Nu zijn er een hele hoop mensen, die denken "onthechting betekent niets meer hebben, niets meer willen, zoals Frans van Assisië, die eten nog onsmakelijk maakte met assen, opdat het vooral niet de smaakpapillen mag strelen.

Nou ja, goed, als hij daar een bevrediging in vindt, is het voor hem een vreugde om het te doen, zoeken in feite. Maar dat is onzin. Misschien mag ik hier een ingewijde citeren. De man was Indiër, heilige, weet ik wat nog meer, een yogi en al die dingen d'r bij. Toen vroeg een Meester: "Wanneer u nu niets hebt, waaraan u hecht, waarom eet u dan zo lekker als u de kans kreeg?" Toen zei hij: "kijk, het is een dwaas, die het heden niet geniet en die niet het lijden van morgen draagt!" Maar 't is een wijze, die zegt: "'t lijden kan mij niet binden en de genieting is een voorbijgaand iets, dat z'n betekenis reeds verliest wanneer 't in mij zelve tot een nieuwe kracht of vreugde is geworden". Ik dacht, dat u daar het onderwerp ten voeten uit hebt. Nu weet ik wel, dat als je zo zit, dan zeg je "waarom mot dat nou zo?". Ik zeg niet "moeten", nee, 't is altijd "mot". Misschien ook wel, omdat 't zo'n mottige uitroep is, want 't is langzaam maar zeker door overmatig gebruik verteerd. Waarom mot 't zo? 't Mot zo niet. 't Is geen onvermijdelijke noodzaak. Wanneer je eigen besef, je eigen gedachte verandert, dan verandert de betekenis van alles wat gebeurt. Lijden kan soms aanleiding zijn tot erkenning, tot vreugde, omdat je juist door je overwinning op dit lijden, op die ellende, op dit leed, op deze slag, het gevoel krijgt: "Ik kan er beter tegen. Ik kan toch begrijpen, dat er meer is dan alleen het beperkte, dat voor mij telt."

Een typisch voorbeeld is misschien een tamelijk recent geval. De vrouw is ondertussen overgegaan, maar 't was een kankerpatient. Ze was bang voor kanker en 't was ook tamelijk pijnlijk. Ze hadden eerst al één van de mammalen afgezet. Er waren uitzaaiingen in de oksel, 't ging in de long, enfin, er was niet veel goeds meer aan en u heeft zelf misschien wel op de een of andere manier gehoord, dat dat dan ook een erg pijnlijk leven is. Die vrouw, die zat er in het begin ontzettend mee in. Eerst al het idee "mijn eigen schoonheid is dan toch een beetje weg" en daarna het idee van "ja, nu heeft het nog niets uitgehaald". En toen begon ze eigenlijk zichzelf te bekijken, toen zei ze "ja, maar ik ben een dwaas, dat ik mezelf beklag." Deze vrouw heeft op haar ziekbed een groot aantal versjes gemaakt, gedichten durf ik niet eens te zeggen. Het wonderlijke is, dat juist die zo blijmoedig waren. Van die vrouw zeiden de mensen altijd: "wat is ze ontzettend blij, ondanks haar grote lijden. Toen zei ze: "ja, maar ik heb ergens er ook van genoten!" Ja, toen was ze aan onze kant. Ze zegt: "want te weten, dat je afgerekend hebt met alles, dat 't niet meer hoeft, dat je nu de laatste tijd, de laatste maanden, die je blijven, dat je helemaal jezelf kunt zijn, dat je kunt puren uit 't diepste van jezelf." Ze zegt: "dat is eigenlijk een genot en toen heb ik pas begrepen wat belangrijk is geweest in m'n leven en juist daarom kon ik toch blijmoedig blijven." Een beetje dwaas is zo'n verhaal verteld tegen de mensen. "Ja, een mooie gelijkenis, maar er zijn er meer." D'r zijn een hele hoop mensen, die op een gegeven ogenblik afstand moeten doen. Dat is lijden, dat is leed. Afstand van dit of van dat en die dan toch ergens ook de bevrijding ervaren van het niet meer belast zijn. Ja, dan hoeven we dat natuurlijk weer niet te doen in de richting van de man, die z'n vrouw verloren had, was ontzettend van streek en toen eindelijk, toen hij wakker schrok, zei hij "ik heb geen broek meer aan m'n been" en dat heeft hij ook geweten ook. Het was een kruk. Hij ontdekte toen, dat hij een deel van z'n "betere ik" kwijt was geraakt. Maar goed, het is maar hoe je het be-

kijkt. "Ons kind is heengegaan." Ja, goed, "ons kind is heengegaan." Leed voor de ouders, maar aan de andere kant, je hebt dat kind de liefde kunnen geven. Je bent niet op dat ogenblik van vertwijfeling gekomen van "ja, maar nu doen ze dit en dat en ze vragen het mij niet meer." Ik heb er wel eens over gedacht. 't Is allemaal zo makkelijk niet als je denkt. Je zoekt naar de zin van 't beleefde, van genieting, van streven. Dan zoek je in feite naar de zin van het leven, maar die zin van het leven is de beleving. Er zijn mensen, die zeggen "ja, maar ik wil wat betekenen voor de wereld." Dat heeft Alexander de Grote ook gezegd en wat is hij nu? Een karikatuur in de geschiedenisboekjes. Je betekent niet werkelijk wat voor de wereld. Hoogstens laat je iets van jezelf in anderen achter. Dat blijft dan in die ander meebestaan, maar daar heb jij ook niets meer mee te maken.

Het is doodgewoon: je moet leven, moet bestaan en wil dat bestaan op den duur z'n onrust, z'n gebondenheid, z'n verlatenheden overwinnen, dan moet je kunnen lijden, dan moet je weten wáár ergens de onmogelijkheden liggen, dan moet je weten wat niet werkelijk van jou is. Zelfs je leven is niet ècht van jou. Je bestaan, je existentie, de totaliteit, ja, die heb je direct van God gekregen, maar dit stoffelijk leven niet. Daarom, morgen komt er een of andere onbekende bacil, nietwaar, en voordat u weet, dat hij d'r is, ligt u te happen, hup, apegapen, u zit aan onze kant. U kunt aan onze kant komen vragen "hoe 't eigenlijk gekómen is"!

Dus dat heb je toch niet, dat is niet van jou, maar 't leven van die andere, "mijn kind", "mijn man", "mijn vrouw", "onze vereniging", "onze godsdienst", "onze uitverkoortheid" voor mijn part, nou ja, loop met die illusie, het mag. Voor mij mag 't, maar dan zul je ontdekken en dat is nu juist het leed, dat je daarover geen werkelijke macht hebt. 't Is niet werkelijk "van jou". Alleen wat je van jezelf daarin geeft, is van jou en verder niets. Als je dat gaat begrijpen, ja, dan wordt lijden minder fel. 't Blijft bestaan natuurlijk. Zo lang je mens bent, heb je altijd wel iets teleurstelling in je leven en nu weet je in ieder geval, waar ze ligt bij jezelf en dan komt het niet zo fel meer aan. Hetzelfde dus met genietingen. Er zijn mensen, die denken "die hele wereld ligt open voor me" die wereld, dat is een koek en dan willen ze ervan vreten, vreten, vreten en dan zeggen ze "he, bah, nou is-ie weg, nou heb ik 'm niet meer!"

Een hele mooie vraag, die kort geleden werd gesteld voor den Uyl, waar ik dus, hoe moet je dat zeggen, paranimf was, 'n beetje afscherming en zo, en vroeg d'r eentje: "Ja, kunt u mij duidelijk maken hoe die jongelui, die nu zo'n jaar of dertig, vijf en dertig zijn, later aan de AOW en de WW en zo moeten komen. D'r zijn nou al te weinig mensen, die werken?" De spreker heeft zich er van afgemaakt, 't Is een kennis van mij en nou, die had er direct een antwoord op gezegd: "Maak je geen zorg, tegen die tijd zijn ze allemaal sociaal ambtenaar." Maar ergens zat daarin dus ook weer datzelfde van "'t is van mij", "AOW 't is van mij". Nee, 't is niet van jou, helemaal niet, je krijgt het van een ander cadeau. Je kunt 't als een recht beschouwen, maar dat recht kan alleen bestaan zo lang als anderen je dat recht geven. Dus, als je nou een beetje strevend bent gebaseerd, dan probeer je om het zover te krijgen, dat je het niet nodig hebt. Dat is trouwens heel erg leuk. Naarmate je dergelijke dingen minder nodig hebt, krijg je ze eerder. Ja, er zijn mensen, die werken de hele dag en die lopen in de WW en d'r zijn mensen, die kunnen geen werk vinden en die hebben moeite om hun WW waar te maken. Zo gaat dat. Maar de essentie van hetgeen ik probeer te zeggen, is nog altijd dit. Kijk, die dingen zijn illusies, zonderlinge afspraken, maar die afspraken kunnen alleen maar onder bepaalde omstandigheden gelden en als de omstandigheden veranderen, dan verandert voor jou die wereld. En dan kun je zeggen: "zo lang het er is, ik geniet ervan. Ik verheug me d'r in." Dat is je volste recht. Geniet van de wereld, geniet van het leven. Waarom zou je niet? Maar doe het dan wel zó, dat je niet het gevoel hebt: "'t is van mij of dit is mijn recht", want dan trek je leed aan. En als je wilt streven naar zekerheid, ja, dan doe je me denken aan iemand, die een wedloop aangaat met de inflatie of zo. Dat is ook niet direct, maar als je probeert om in jezelf steeds meer je begrip voor de wereld, voor de Kosmos, voor geestelijke en andere waarden wakker te roepen, totdat je afstand kunt nemen, ook van je eigen bestaan en je eigen problemen, dán kom je ergens, waar je moet zijn, want dan kies je wel nog steeds voor ons de mogelijkheden van het "nu" in de totaliteit van belevingsmogelijkheden, maar je begrijpt 't totaal, je bent niet meer gebonden, de dood is geen dood meer, het is een voorbijgaande schaduw tussen twee fazen van leven. En pijn is geen echte pijn meer. 't Is een lijden, dat je moet verdragen en waarvoor je je bewustzijn moet omstellen, zodat 't je zo weinig mogelijk kwelt. En de genieting, och, 't is de vreugde van een kort ogenblik, die eigenlijk alleen maar zin krijgt wanneer je daardoor beter gaat begrijpen hoezeer je gebonden bent aan bepaalde dingen, beter gaat beseffen hoe je je kunt bevrijden ervan. Onthechting is, nogmaals, zeker niet niet-genieten en niet-lijden. Onthechting is eerder niet -

meer gebonden zijn aan lijden en aan genietingen. Het is de enige vrijheid, die de mens toestaat. Misschien zou je dat als een aardige eindspreuk kunnen gebruiken voor die inleiding, voor dit onderwerpje.

Wij willen vrij zijn en dat kunnen we alleen door één te worden met de totaliteit. Maar naarmate wij minder aan de enkele of simpele verschijnselen gebonden zijn en steeds meer het geheel beseffen, zullen we meer vrij zijn. We zullen intenser leven, ook wanneer de beleving in het detail misschien minder wordt, maar op den duur zullen we het geheel kunnen aanschouwen en zien en alle details daarvan afzonderlijk beschouwen en zeggen, dat het bestaan iets is om je in te verheugen, om somwijlen van te genieten en om soms even onder te lijden wanneer je vergeet hoezeer je deel bent van alle dingen, niet alleen maar van die enkele verschijnselen, die je nu belangrijk acht.

Hebt u commentaar ?

x Als iemand een ander leed aandoet. Ik dacht eigenlijk eens een keer iets gelezen te hebben, dat datzelfde leed bij hem terugkomt wanneer hij z'n hele leven weer doorloopt tijdens de overgang.

- Ja, dat is waar, maar dat komt, omdat dit voor hem deel van z'n leven is. Kijk, je kunt iemand dood slaan, maar als je dat niet doet om iemand te doden, wanneer je als het ware gewoon maar, hoe moet ik 't zeggen, schakel in de gebeurtenissen bent, kan 't je niets doen. Maar op 't ogenblik, dat je er zelf bij betrokken bent, ben je zelf in 't gebeuren ook deel van de ander geworden en wanneer je dan aan je leven terugdenkt, ben je dus jezelf en de ander. Je bent degeen, die slaat en degeen, die geslagen wordt, bij wijze van spreken, maar het is natuurlijk illusie. Het is allemaal illusie, maar het is die illusie, die voor ons nodig is omdat we zonder dit het leven in de totaliteit, waarin we bestaan, eenvoudig niet kunnen aanvaarden. En, dat is precies hetzelfde wanneer je ziet, dat iemand een ander lijden toevoegt. Dan kun je zeggen: "ja, ik heb er niets mee te doen", maar je hebt het opgemerkt. Het is voor jou belangrijk. Dat wil zeggen, dat dat lijden wat je van de ander ziet, mede betrekking heeft op je eigen persoonlijkheid. Dan moet je daartegen ageren, je moet proberen er iets aan te doen, niet, omdat je dat lijden de wereld uit kunt helpen, maar doodgewoon, omdat je, dit beseft hebbende, in jezelf een evenwicht moet scheppen voor de waarneming. Je moet evenwichtig blijven en daarom zeggen ze bij ons altijd: "verdraagzaamheid betekent aanvaarden, dat iedereen anders is, zo lang ik niet verwacht van jou, dat je nou hetzelfde zal worden als hij is. Ja, is het voldoende ?

x Kent u aan uw kant ook een vorm van lijden? Dan bedoel ik het dus hoger, in zomerland ?

- Ja. Nee, in deze fase van bestaan in zomerland is lijden iets wat eigenlijk niet voorkomt, omdat de eigen gedachte voortdurend op harmonische basis reageert met die van anderen en dus eigenlijk alles schoonheid en harmonie is. 't Is een rustpauze. Maar wanneer je verder gaat, dan komt er misschien iets, wat je toch weer lijden kunt noemen. Alleen is het anders dan bij u. Wanneer je leeft in een lichtende wereld en ja, vormen zijn er niet meer, 't is alleen maar een licht, 't is een voortdurende schakering als het ware van vreugde en kleuren. Dan moet je toch ook afdalen desnoods in duistere sferen om iemand te helpen. In zekere zin is dat lijden. Wanneer die ander niet te bereiken is en je zou dat graag willen, dan is dat niet kunnen ergens een pijn, totdat je terugkeert in je eigen wereld en beseft: "ik heb het mijne gedaan en ik kan dit andere niet veranderen, want het zal zichzelf oplossen." Dan verdwijnt 't weer. In deze zin bestaat er dus wel degelijk iets als pijn, als lijden, maar in het zomerland niet. Zomerland is eigenlijk de rustplaats, waar je, ofwel je voorbereidt om weer te incarneren in een vorige wereld, dan wel de rust en het inzicht moet vinden om alle gebondenheid aan vorm achter je te laten. Voldoende ?

't Schijnt, dat iedereen al uitgepraat is.

x Nee, ik wou nog zeggen, ik woon samen nu in een verpleeghuis met een mevrouw, die helemaal pijn heeft van de vreselijke rheuma en daar zit ik de hele dag mee opgeknapt en heb verschrikkelijk met haar te doen en ze lijdt er ontzettend onder. Wat kan ik doen om haar daarin te helpen ?

- Mag ik een gek antwoord geven ? Houdt u in de eerste plaats eens op om medelijden te hebben op het ogenblik, dat u niet helpen kunt.

x Ik kan niet helpen. Nee.

- Dan heeft het medelijden weinig zin, vindt u niet ? Dan verspilt u uw eigen kracht aan emoties, die zinloos zijn. En als u nou eens geen medelijden hebt en u probeert gewoon al die energie, die u anders besteedt om bij uzelf te denken, dat 't toch zo erg is en gewoon gebruikt om haar een beetje rust te geven, want zeg, hier heb je al die kracht, die ik niet nodig heb, voel je even wat beter, voel je even wat gelukkig. Denkt u niet, dat u veel meer tot stand zult brengen ?

x Ja, maar ze is voor niets toegankelijk, want ze zit maar te klagen over het leven wat ze gehad heeft en ze kan zich niet aanpassen aan de sfeer van een verpleeghuis, wat natuurlijk niet prettig is.

- Gun haar de vreugde om zich te beklagen en laat haar rustig praten en luister niet, want u kent het verhaal tóch al.
- x Het is heel moeilijk soms.
- Het beste wat je kunt doen, maar medelijden hebben met iemand heeft weinig zin en bovendien, zoals u het voorstelt, nietwaar, heeft de persoon al medelijden genoeg met zichzelf en hoeft een ander zich niet druk te maken. Een klein beetje nuchter blijven. D'r zijn een heleboel dingen op de wereld en ook in het hiernamaals zo nu en dan, die je eigenlijk liever anders zouwt hebben. Men moet eenvoudig leven met het leven, zoals het nu is en wanneer een ander dat niet kan, dan kun je hem misschien helpen door hem een uitlaat te verschaffen zo nu en dan, maar dan moet je er zelf niet bij betrokken worden. Integendeel, dan moet je juist zelf in jezelf vrede en kracht zoeken. Dan kun je die ander misschien iets daarvan geven.
- x Ja, die kracht heb ik wel, want, ondanks m'n kwaal, geniet ik van het leven en geniet ik van alles, wat ik heb en kan ik haar niet duidelijk maken, dat dat óók bestaat.
- Hier heeft u een aardig voorbeeld voor m'n stelling voor al de anderen, dat een lijden of leed en genieting soms samen kunnen gaan en vaak zelfs aspecten zijn van één en hetzelfde besef en neem me niet kwalijk, maar ik vond 't leuk, rust is voor een ander. Ja, tegen mij zou ze gauw "ja, je bent dood, je hebt er geen last meer van, wat praat je!" zeggen.
- x Ze is als de dood voor de dood.
- Dat schuift wel op tegen de tijd, dat 't zover is. Sterven is iets, waar de meeste mensen bang voor zijn, omdat ze niet weten wat het is. Och en bovendien uit de ervaring van mijzelf en van anderen, die ik gesproken heb, d'r zijn enkele lichamelijke nevenverschijnselen soms, die wat minder aangenaam zijn, maar per slot van rekening 't is niet zo erg als een kies laten plomberen.
- x Dus ik moet niet te veel medelijden tonen?
- Nee, luister, als u de mensen teveel medelijden geeft, dan suggereert u ze alleen maar, dat ze werkelijk beklagenswaardig zijn, waarop ze zichzelf zó zeer uitputten in zelfbeklag, dat ze de energie, die ze nodig hebben om nog een beetje te leven voor hun plezier hebben verbruikt. Een beetje hard misschien, maar ik dacht wel verstandig.
- x Dank u wel voor de raad.
- x Iemand met geestelijke moeilijkheden, die op een gegeven moment niet inziet, waar hij naar toe moet. Stel, dat je hem een beetje licht wil geven, maar hij blijft in het duister zitten. Die mag je dat ook niet opdringen, geloof ik.
- Nee, je mag niemand iets opdringen, omdat iedereen, dat is één van de voorrechten van het bestaan, z'n eigen weg mag kiezen. Het totaal van de mogelijkheden is natuurlijk ergens toch wel begrensd in die oneindigheid, hoe dan ook, maar je mag zijn wat je wil, maar als iemand in grote moeilijkheden zit en zegt: "ik weet niet meer wat ik moet doen", dan denk ik altijd aan een gewoonte, die wij vroeger hadden en dan zeiden we "wie zal, jij of ik?" Dan grepen we een cent, daar ging het lekker mee, 't was toen nog wat waard en dan zeiden we: "kop of staart", de een is "kop", de ander is "staart" en dan doen we dat. Als je zelf geen beslissing kunt nemen, dan is dit een oplossing. Dat is altijd nog beter dan niets doen. De grootste verlamming van het menselijk zijn en van alle beleving eigenlijk komt tot stand doordat de mensen geen beslissing nemen. En je moet kiezen. Dus wanneer je zelf de keuze niet maakt, dan wordt eenvoudig een rechtlijnige oorzaak en gevolg-situatie geschapen, d.w.z. het oude manifesteert zich weer in een nieuwe situatie. Als je nou zelf kiest, heb je misschien kans, dat je d'r afkomt. Weet u, voor een hele hoop mensen is eigenlijk de problematiek van het leven zoiets als het zwemmen in een mui. Weet u, wat een mui is? Een mui is een trekgat in zee. Tussen de zandbanken zijn dan drie verdiepingen en wanneer je dat water dan een beetje laat stromen, dan trekt het. D'r staat een enorme stroming. Als je nou in een mui raakt, moet je nooit proberen om regelrecht naar de kust te zwemmen. Dat haal je niet. Kom aan onze kant en je ontdekt waarom het niet gaat, maar je kunt het eenvoudiger oplossen. Wanneer je dus altijd schuin op de stroomdraad zwemt, je verandert dus steeds meer de invloed, die de stroming op je heeft en daardoor komt er een ogenblik, dat je weer zelf je richting kunt bepalen. Als je in moeilijkheden zit in het leven, dan moet je niet zeggen: "ik ga rechtlijnig door", dan moet je vragen: "welke keuze kan ik maken" en dan is elke keuze beter dan eenvoudig rechtdoor gaan. En wanneer je met zo iemand te maken hebt, die met die moeilijkheden zit, geestelijk of anderszins, dan zou ik ook zeggen: "als je het zelf niet meer weet, laat het lot beslissen." Maar doe een keuze, een bewuste keuze, al is het door toeval, want daardoor kun je langzaam maar zeker uit deze onontkoombaarheid, waarin je denkt te verkeren, loskomen. Ik hoop, dat 't aanvaardbaar is, want 't is de beste raad, die ik geven kan.
- x Oorzaak en gevolg, kan 't ook wel andersom? Ik kan 't me wel voorstellen.
- Ja, dat is dus zó, dat elke oorzaak het gevolg is van een andere oorzaak, welke in zich

gevolg is geweest en wanneer we dat in het tijdloze bezien, dan is alles gelijktijdig oorzaak en gevolg, dan is het maar de manier, waarop we er naar kijken, waardoor één van deze twee kwaliteiten voor ons toepasselijk wordt. En alles, wat nu is, is oorzaak, zeker, maar het is ook gevolg. En we kunnen zeggen, dat het gevolg voor de oorzaak staat of omgekeerd. Het ligt er dus maar aan hoe we de zaak bezien, maar de werkelijkheid is deze: oorzaak en gevolg zijn eenvoudig twee belevingspunten, welke liggen in onze levenslijn of de richting, waarin ons besef zich beweegt door het oneindige. En daarom zal voor ons altijd het punt, wat nu voor ons beseft wordt, oorzaak zijn, ook wanneer het gevolg is van het verleden, en wat we nog niet beseft hebben, maar wat waar zal worden, altijd gevolg zijn van deze oorzaak tot wij ze verwerkt hebben, waarop dit gevolg wederom de oorzaak wordt voor een verdere ontwikkeling of keuze.

Voldoende ?

- x Als ik U goed heb begrepen, leidt lijden dus niet altijd tot liefde of hoeft niet altijd tot liefde te leiden, zoals bij voorbeeld in de Bijbel staat ?
- Ja, wat is liefde ? Liefde is deelgenootschap. Weet u, mensen, die zeggen: "medelijden, daar heb ik gewoon medelijden mee, omdat medelijden werkelijk betekent, dat je dus het lijden van de ander mee ondergaat, maar daarmee verminder je het niet in wezen. Maar liefde, ja liefde is deel zijn van en dan heb ik geen medelijden met een ander, die lijdt als ik hem liefheb, dan lijd ik door dit lijden en dat betekent, dat ik zelf een keuze moet doen, voor mij de aanvaarding van de toestand, waardoor ik mijn lijden verminder, maar ik heb al liefde en zal diens lijden daardoor minder worden. Kunt u mij volgen of is 't te verward ?
- x Neen.
- Dus liefde, ja liefde is eigenlijk totale aanvaarding. De meeste mensen denken aan liefde een klein beetje anders en die zien 't als een soort wederkerig bezitsrecht en eventueel gepaard gaande met lits-jumeaux of andere rustplaatsen tot op een milligram toe, maar werkelijke liefde is gewoon een deel zijn van, het aanvaarden als deel van jezelf en dan ontdek je eigenlijk, dat lijden en liefde niets met elkaar te maken hebben, maar daar waar liefde is en een beetje besef, daar wordt het lijden gemakkelijker overmeesterd en dan komt daaruit dus het vermogen om het nog bestaande toch te genieten. Dat wel, maar de liefde is de aanvaarding. Je kunt niet zeggen: "lijden ware liefde." Integendeel soms. Als je een kind een pak op z'n billen geeft, ja, dan is het niet direct kinderliefde, die je tegemoetstraalt. Liefde is dus eigenlijk iets anders. 't Is het behoren tot, het één zijn met en niet in beperkte zin, maar in een weten: dit kan niet van mij gescheiden worden, want 't is deel van mijn besef en behoort daarom als uiting ook bij mij en dat heeft met lijden verder niets te maken. Het heeft ook met genieting niets te maken. Het is gewoon een grotere belevingsmogelijkheid. Een mens, die werkelijk lief heeft, leeft in datgene wat hij bemint. Nog een keer extra, die heeft twee levens voor de prijs van één.
- x Is dat ook niet hetzelfde als de Boeddha heeft gedacht met zijn passie ?
- Ja, compassie, het medelijden, zoals we dat vinden in het boeddhisme is de erkenning van het deel zijn van alle lijden, maar dat is dus niet het jezelf extra lijden opleggen, omdat je het lijden van anderen ziet en je daarover in feite zelf beklagt. Ik weet niet of u begrijpt, wat ik wil zeggen. Veel van ons medelijden is zelfmedelijden, want we hebben medelijden met onszelf dat we het lijden van een ander moeten aanschouwen, durven dat onszelf niet toe te geven en zeggen dan, dat we medelijden hebben met de ander, maar we zouden het liever anders willen.
- x Maar dat was natuurlijk ook niet de bedoeling.
- Nee, maar let wel, ik probeer dus duidelijk te maken wat het verschil is.
- x Ja, ja.
- Dan zeg ik wat de Boeddha leert is gewoon "ik ben deel van het geheel, dus van alle lijden, van alle vreugde, van alle liefde." Al wat er bestaat, is deel van mij. Ik ben er deel van en daarom kan ik het niet ontkennen wanneer het bestaat, maar moet ik het aanvaarden, maar dat wel in mijn eigen eerlijkheid en oprechtheid en onthechtheid, zo niet voor mijzelf daaruit een pand makend of een verplichting scheppende, maar eenvoudig beseffende en het geheel verwezenlijkende, zoals ik het in mijzelf erken.
- x Heeft dat ook iets met contemplatie te maken ?
- Ja en nee. Kijk eens, contemplatie is beschouwing, beschouwelijkheid. Wanneer ik iets beschouw en ik bekijk vanaf een afstand, dan kom ik er niet verder mee, al is 't hetzelfde als een landkaart bekijken en zeggen, dat je nu weet hoe een land er uitziet. Maar werkelijke contemplatie is het opgaan in het andere en wanneer we zó één worden met het andere, dan bereiken we daarmee voor onszelf een flauw besef van de eenheid, die ons werkelijk bestaan is. In deze zin is contemplatie absoluut nuttig en in bepaalde fazen van ons bestaan zelfs onmisbaar. Het is gewoon een deel van de bewustwordingsgang, maar heel vaak trekt men zich terug in contemplatie van een willekeurig gekozen, meestal onaanvaardbaar punt, bij voorbeeld "God's liefde voor ons" of zo, om niet te hoeven zien wat

er rond je gebeurt en op 't ogenblik, dat contemplatie of meditatie dus niet wordt een verdieping van je besef van het zijnde, maar ontvluchten aan het besef in het zijnde, verliest het z'n betekenis en de zin.

- x Is het altijd zeker, dat je iets geestelijkrijker teruggaat? Iedereen doet z'n best.
- Ja, dat zijn natuurlijk dingen, ik vind u erg weldenkend, dat u dat veronderstelt. Laten we 't aannemen. We weten wel niet waar ze hun best voor doen, maar goed. Maar luister goed. Als je iets ervaren hebt, dan leer je wat. Laat ik u een heel leuk verhaal vertellen. Er was een jongetje uit de eerste klas, die moest nablijven. Toevallig had de zesde klas extra-taallessen. In die tijd was het nog zó, dat de ouders daar extra voor moesten schokken en dan ook zeer geschokt waren wanneer zoonlief of dochterlief niet voldoende smel leerde. Dat kleine jongetje, dat stond erbij, maar van dat in de hoek staan voor straf heeft hij toch wat geleerd. D'r waren een paar woorden van die vreemde taal, die hij nooit meer in z'n hele leven vergeten heeft. Soms denken we, dat we in de hoek staan in het leven, dat er niets uitkomt, maar onwillekeurig pikken we toch wel wat op. De enige vraag is of we er wat mee willen doen en dat is iets wat aan ons zelf is. Je zou dus kunnen zeggen: elk leven meteen een vergroting van de mogelijkheden voor het ego, groot ego, maar of het daar gebruik van maakt, is en blijft nog steeds zaak van dit ego zelf. Je wordt dus niet automatisch heilig, ook wanneer je mogelijkheid tot heiligheid groter wordt.
- x Maar begrijpt een kind dat als-ie in een hoek gezet wordt? Dat kan hij nog niet begrijpen. Dat is alleen maar een ellende voor hem, dat-ie daar voor een klas in een hoek gezet wordt.
- Nou, ik geloof, dat we hier wel even afdwalen, maar ik moet eerlijk zeggen, dat, ofschoon ik meerdere malen in de hoek heb gestaan in mijn jeugd, zelfs met de ezelsmuts op, zoals u weet, ik mij daaronder nimmer bijzonder gebukt wist te gaan. 't Was eerder iets van: "ik heb het toch maar gedurfd en jij niet." Dus dan is eigenlijk het in de hoek staan soms nog een scholastiek status-symbool. Natuurlijk een vertekening van de woordbetekenis, maar mijns inziens kentekenend voor de werkelijke toestand. Mag ik u één raad geven? Hebt nooit vanuit een volwassen standpunt medelijden met een kind. Laat 't kind rustig op z'n eigen manier ontdekken, dat de wereld hard is. Daar zal het zich gelukkiger bij voelen, dan een kind, dat de illusie heeft, dat de wereld voor het kind zal buigen. Als u het niet gelooft, dan moet u nu maar eens kijken. Al die verwen-de kinderen, die nu allemaal de wereld aanklagen, omdat die wereld hen niet geeft, waarop ze menen recht te hebben, terwijl ze, wanneer ze werkelijk zouden willen en alles daarvoor zouden doen en zouden proberen, misschien meer zouden kunnen bereiken dan ze nu vergeefs van anderen eisen. Natuurlijk een geestelijk standpunt en elke goede socioloog komt daartegen in opstand. Dat is begrijpelijk, want als die problemen niet zouden bestaan, die nu bestaan, zouden de sociologen niet nodig zijn en zouden zij in dezelfde conflictsituatie komen te verkeren, maar ik hoop, dat ik u dit duidelijk heb gemaakt. Het geldt voor het hele leven. Aanvaard de situatie. Een kind moet soms straf hebben. Nu kunnen we wel zeggen, dat het arme kinderzieltje gekrenkt wordt, maar als 't niet gekrenkt wordt, wordt het kind niet volwassen. Dan zit je dadelijk met een lichaam van dertig jaar en met een mentaliteit en een zelfbeheersing van een vijfjarige en dan krijg je dus òn voor de persoon òn voor het geheel van de mensheid steeds meer situaties die onaanvaardbaar zijn. Dan krijg je van die kindertjes, die zeggen: "als ik geen gelijk heb, terwijl ik met de voet op de grond stamp, druk ik op het rode knopje en dan ontploft de atoombom." Ik wil helemaal níét geen minne opmerkingen maken, maar denkt u nu maar eens aan de situatie van Idi Amin. "Mijn neefje heeft niet het nodige respect gekregen, dus schieten we veertig studenten dood!" Dat is een absoluut kinderlijke reactie. U begrijpt toch, net zo vreed is een kind en het voelt zich daar gerechtigd toe ook om dat te doen. Dat geldt voor deze man ook, maar hoeveel anderen zijn er niet, die precies zo denken. Die zeggen: "de wereld wil niet zoals ik wil, dus heb ik een recht om terreur uit te oefenen, moorden te begaan, bommen te plaatsen." Kijk naar de mensen van de IRA en de Provisionals. Is dit eigenlijk niet ergens kinderlijk geworden? Hier wordt doelloos geweld voortgezet, omdat ze hun zin willen krijgen en zijn ze niet bereid om een redelijk compromis te aanvaarden, om te kijken wat een andere mogelijkheid is, terwijl zij zelf daaraan te gronde gaan en hun medemensen door te gronde richten. Dat krijg je, als je kinderen teveel verwent, óók. Wanneer je ze voortdurend voorhoudt, dat zij gelijk hebben, dat niemand anders 't heeft. Ik heb medelijden met de Paus. Hoe krenkend moet het zijn voor iemand, die ex cathedra onfeilbaar is om van menige kathedra te horen, dat hij 't mis heeft. 't Is gewoon "mis" voor hem. Goed.
- x U bent dus in het Hiernamaals volkomen op de hoogte van het dagelijks gebeuren op de hele wereld hier?
- Nou, wij proberen goed geïnformeerd te blijven, want, weet u, 't is natuurlijk een beetje beroerd als je hier in Nederland komt en iemand zegt: "hoe zal het gaan met Den Hyl?" dat wij zeggen, "ja, dat was het symbool van Pallas Athene! In de eerste plaats

zou dat niet passen ten aanzien van het probleem en in de tweede plaats zouden ze zich dan afvragen of we in het Hiernamaals seniel worden.

Dat is niet het geval. Wij proberen met de nodige zorg uw gedachten af te lezen en zo een klein beetje na te gaan wat er eigenlijk gaande is op de wereld. Je hebt er natuurlijk afval bij, hele problemen over het beroepsvoetbal bij voorbeeld en dat kan me nou werkelijk geen bal schelen, ik heb er wel geen meer, maar je bent onstoffelijk en dan is het wat anders, maar dat moet je dan meenemen, want 't is natuurlijk heel erg prettig, dat als iemand vraagt "wat is solidariteit?", dat je kunt antwoorden: "het clublied van Feyenoord "Hand in hand kameraden!". Goed, dat zijn eenvoudig dingen, die horen erbij. En zo vraagt ook iemand, heeft 't eens een keer gevraagd aan, (wie was dat? Och, die kent u toch niet, een collega van mij). Als u hem had meegemaakt, kent u hem nóg niet of u moet zeggen: "dat is die vervelende", maar dat is ook weer niet waar, want hij kan ook geestig zijn. Maar goed, d'r werd hem gevraagd: "Wat denkt u van van Agt?". "Nou" was 't antwoord: "ik vind 't een man met een probleem. Als hij zich voorstelt, weten ze nooit of 't een aanzoek is of een voorstelling." Dus, op die manier krijg je dan 't idee, dat 't er bij hoort. Als ik u nou alleen maar dingen kan vertellen, die in mijn tijd gebeurd zijn, dan zegt u misschien: "'t is erg authentiek, maar bij uzelf denkt: "nou, die is nooit verder gekomen, dus dan zullen wij 't wel beter weten" en nou weten wij 't een beetje beter dan u vaak. Dat is 't leuke ervan. We kunnen u duidelijk maken, dat je dus dood kunt zijn en toch nog helemaal tot de "incrowd" kunt behoren. Wat dat betreft, als ze mij nou vanavond vragen: "waar ben jij geweest?" kan ik dus met een gerust geweten zeer recent zeggen: "Oh, ik heb een lezing gegeven op de "Gooise matras". Ik hoop, dat ik u daarmee duidelijk heb gemaakt.....

x Ja, dank u wel.

- Ja, we doen dat inderdaad en niet ieder van ons doet dat, maar er zijn dus enkele liefhebbers voor dergelijke spektakels, die houden u een beetje in de gaten, die geven ons weer de berichten door, soms ook wel 'n beetje gekleurd en vergelijkbaar met de persmedia en ook met de televisie, "Achter het Nieuws" is wat anders dan "Aktua" of zoiets. Ja, ik geloof, dat ik de termen goed heb, he? Beide pretenderen actueel te zijn, dat heb ik wel begrepen.

x In de kleuren zelfs.

- Ja, dat is nou een grote vraag. Kijk, wat u met (ja, ik moet zo dadelijk gaan sluiten, dus 't is gewoon een afsluitend babbeltje, dat zult u me niet kwalijk nemen), maar wanneer de mensen zeggen, dat ze van kleur verschillen, dan vraag ik me eigenlijk af waar 't verschil ligt en zeg ik bij voorbeeld: "Joop is rood en Hans niet, zwart." In de eerste plaats vind ik, dat Hans dan nog steeds rozig uitziet, maar in de tweede plaats kom ik tot de conclusie, dat eigenlijk Hans en Jo precies hetzelfde willen, met één verschil: wat Jo aan de vakbond wil geven, wil Hans aan de ondernemer geven, maar verder is er geen verschil. Betalen zullen jullie tóch moeten. Dus als die voorlichting op dezelfde manier van kleur verschilt, zou ik zeggen: "'t is eigenlijk meer een kwestie van "creed" (geloof, overtuiging) dan van "feit". Maar goed, laat ik daar niet verder op doorgaan. U ziet, ik probeer te laten zien hoe actueel voorgelicht ik wel ben. Reuze leuk, ik heb zelfs gehoord, dat een gegeven ogenblik bij een nieuwslezer een lichte paniek ontstond toen een persoon in zeer ongebruikelijke kleding verscheen. Hij dacht, dat hij een papiertje aan zou gaan reiken. Dat is niet gebeurd, maar 't heeft 'm wel een lichte kleurverandering bezorgd, die gelukkig de kleurkijkers aan hun toestel hebben geweten. Recent is 't geloof ik niet helemaal, maanden zal 't wel geleden zijn, ik weet niet precies hoor. In ieder geval, zelfs dergelijke dingen vallen ons op. Niet, dat we d'r erg op vallen, maar ze vallen op. En daarmee hoop ik u duidelijk te maken, dat de wereld van de geest, ook al leeft ze anders, al ziet ze veel dingen anders, toch wel degelijk uw bestaan met u wil blijven delen, al is 't alleen maar in de hoop, dat u uw bestaan zo dadelijk, al naardat de begrafenisondernemer aan u verdiend heeft, met ons zult willen delen, want wij zien graag iemand wat bewuster overgaan, die gaat met ons meewerken. Als hij onbewust overgaat, hebben we d'r werk aan. Wij hebben geen behoefte aan meer arbeidsgelegenheid. Samen, mensen en geesten van alle soorten en alle sferen, zijn we ergens een eenheid en ja, die eenheid zullen we tóch door ons eigen beleven, naarmate we bewuster worden, vooral waar moeten maken. Maar ik heb nu lekker op zitten scheppen, dat we zoveel van u afweten. D'r zijn er wel enkele hier, die wat meer van ons afweten en uiteindelijk zal 't pas goed zijn wanneer u in onze wereld tenminste kunt delen op de wijze, waarop wij proberen te delen in de uwe. Want als we samen gaan, dan zullen we ontdekken, dat leed een andere meer afstandelijke waarde wordt, dat genieting niet meer voeren kan tot verslaving, maar eenvoudig het beleven zelve wordt en dat je daardoor in je streven naar een meer omvattend besef een kosmische vrede gaat ervaren, die eigenlijk het grootste geluk is, wat er bestaat

Na de pauze krijgt u mij niet terug. Dat zal voor menigeen een opluchting zijn. Ik moet dus afscheid van u nemen. Heeft u eventuele klachten over mij, dan kunt u die al

tijd wel bij m'n opvolger kwijt. Bent u er te beleefd voor, dan moppert u maar wat in uzelf. Dat is ook niet erg en als u meent, dat ik toch wel enkele punten heb gezegd, die behartigenswaardig zijn, zou ik zeggen, probeert u d'r daneens wat mee te doen, want de theorie is erg mooi, maar wie een schriftelijke danscursus krijgt, moet 'm niet uit 't hoofd leren, maar moet er aan wennen deze vreemde bewegingen te maken. Ik hoop, dat u uw geest kunt gewinnen aan het maken van deze, misschien wel onwennige "mouvements" in de richting van een totaal besef en daardoor een juist gebruik van eigen kracht en energie. Goedenavond.

Tweede gedeelte

Goeden avond, vrienden,

Ze hebben gezegd: "doe die vragenrubriek, maar een beetje vlug, dan ben je d'r gauw doorheen" en ik zou zeggen, wilt u beginnen met alle schriftelijk gestelde vragen. Als ik te vlug ben, dan hoor ik wel "ho!" roepen, dan doe ik 't iets langzamer. Mag ik de eerste vraag?

- x Wat denkt u van de uitwerking van een esoterisch programma op televisie en is de geest bereid om hieraan mee te werken, ten einde het streven naar lijden in een streven naar genieten van het leven om te buigen?
- Nou, wij zouden er natuurlijk in het geheel geen bezwaar tegen hebben, maar we komen zo slecht in het beeld, weet je? (Gelach).
- x Is er een betere bewustwording in 1976 bereikt, zoals voorspeld in 1975?
- Nou, we weten nog niet helemaal hoe of 't is verlopen, maar tot nog toe zouden we zeggen, dat de trend langzaam, maar zeker gunstig is geworden. Anders gezegd, we nemen aan, dat er inderdaad een aantal inwijdingen zijn behaald, een groot aantal mensen hebben dus redelijker en geestelijk meer bewust leren denken. Er zijn inderdaad enkele, zullen we zeggen, nog niet helemaal volmaakte verminderingen van vasthouden aan zuiver stoffelijke zaken alleen. Als zodanig zouden we zeggen, ja, 1976 heeft inderdaad geestelijk betrekkelijk grote veranderingen opgeleverd. Alleen zie je d'r natuurlijk voorlopig nog weinig van.
- x Is er van China iets goeds te verwachten voor de wereld, zoals ik een paar maal bij de Orde hoorde, nu ze toch in Tibet volkomen genocide hebben gepleegd? Is er kans, dat de Tibetanen terug kunnen gaan naar Tibet, ook, wat ook de Dalai-Lama nog steeds hoopt?
- Nou, ik zie het er voorlopig nog niet van komen, deze Dalai-Lama is de laatste. Dat weten ze trouwens en volgens de voorspellingen is dat ook juist. Kijk, als de Tibetanen teruggaan naar Tibet, dan kunnen ze op weg gaan naar Tibet, maar dan moeten ze leven, zoals de Chinezen denken, dat de Tibetanen moeten leven en aangezien de Tibetanen zeggen, dat dat geen leven is, zoals de Chinezen denken, dat de Tibetanen moeten leven, leven de Tibetanen ergens anders, want ze zullen zich in moeten zetten in een geheel nieuw systeem en in een heel andere methode van denken en leven, waarbij eigenlijk het geheel van de gemeenschap een soort, ja, hoe moeten we dat zeggen, een vereniging of familie of samenhang is, waarbij een ieder een volledige aansprakelijkheid ten aanzien van anderen en tegenover anderen heeft en dat was bij de Tibetanen nog wel een klein beetje anders. Maar ja, daar mag ik misschien niet over praten. Kijk's, de Tibetanen waren zakenmensen, nietwaar, en ze deden zaken met goedkeuring van de kloosters en vaak deden de kloosters ook zaken met goedkeuring van de Dalai-Lama en wie de beste winst had, die had de beste winst en als je monnik wou worden, dan was daar helemaal geen bezwaar tegen. Als je niets had, nou, dan werd je bediende van een monnik, die wel wat had en dan had je ook te eten. Zo ging dat. Nou, commentaar?
- x Ja, maar u heeft 't niet over de burgerbevolking.
- Ja, de burgerbevolking was precies zo, zeg. Dat is nou juist hetgeen, wat jullie vergeten. Kijk's, 't was een volk, dat in zijn geheel niet is uitgeroeid. Punt 1. Er is geen werkelijke genocide gepleegd, maar al degenen, die zich niet willen schikken in het systeem, dat de Chinezen als het enig juiste sociaal systeem beschouwen, die zijn ofwel verdwenen ofwel overleden. Wel, in de tweede plaats, degenen, die het hardste schreeuwden, zijn degenen geweest, die het meeste te zeggen hadden, totdat de Chinezen kwamen. Dat is ook logisch. En wat dat betreft, is de Pantsjen-Lama uiteindelijk nog iets realistischer dacht ik, dan de Dalai-Lama. De Pantsjen-Lama, die zegt: "nou, we zullen wel niet teruggaan, maar we kunnen toch in ieder geval Tibet levend houden. Die man, die houdt 't ook inderdaad levend, zo nu en dan zelfs in Zwitserland. Daar leeft 't aanmerkelijk gemakkelijker zelfs. En als je die mensen goed bekijkt, dan zeg je: "iedereen heeft 't er over: "er is genocide gepleegd." Er is geen genocide gepleegd, ook wanneer het aantal slachtoffers betrekkelijk hoog is geweest, maar ze hebben d'r doodgewoon: de Chinezen hebben geen geduld voor mensen, die in een klooster zitten wat te mompelen,

terwijl ze anderen laten werken en nu zeggen de Tibetanen: "ja, maar dat is geestelijk vol van betekenis." Daar hebben ze gelijk in, maar dan zeggen de Chinezen: "ja, maar voor ons betekent 't niets, dus kom d'r maar uit met je luiewerk!" En dan zeggen ze "ja, maar dat kunnen we niet doen!" Maar als ze zeggen: "dat kunnen we niet doen!" dan zeggen de Chinezen: "je kunt kiezen, je kunt verhongeren, je kunt op een andere manier dood gaan of je kunt op.....!" Ja, dat vindt men dan erg, maar uiteindelijk is China een totaal nieuwe sociale samenhang en juist nu in deze tijd de verdeeldheid in die samenhang, want die is betrekkelijk groot en de strijdelementen, waar je weinig of niets van hoort, maar die op dit moment reeds bestaan, de mensen dwingen om hun persoonlijke gebondenheid met de groep hernieuwd te zien en te beleven, zullen we komen tot een totaal nieuw sociaal besef en dit anders beseffen van je deel zijn in de samenleving kan voor de hele wereld erg belangrijk zijn. Want de meeste mensen denken: "de samenleving is er voor u". Nou, 't is de TROS niet!

x Bestaat er objectiviteit?

- Wanneer ze bestaat, bestaat ze, bij God, voor ons allen, bestaat subjectiviteit, omdat in onze grootste pogingen om objectief te zijn, we steeds nog vanuit onszelf beschouwen en daarom onze eigen waarde naar de oordeelswaarde voortdurend gebruiken om het object te definiëren, waarmee reeds een zekere subjectiviteit in onze definitie van het object heeft plaats gevonden, zodat van een absolute objectiviteit geen sprake kan zijn.

x Maar de objectiviteit aan uw kant?

- De objectiviteit aan onze kant bestaat in iets hogere mate, omdat wij minder gebonden zijn aan vele verschijnselen op uw wereld. Te dien aanzien zijn we misschien iets objectiever, maar dat betekent nog helemaal niet, dat we er helemaal vrij van zijn of dat enige eenzijdigheid bij ons zal ontbreken. Ik hoop, dat 't duidelijk is.

Ja, weet u wat het is, de mensen denken: "ja, die is dood, nou is hij een geest, nou weet-ie alles, nou, had je gedácht!

x Uw voorganger noemde enkele voorbeelden van lijden van intelligenties aan gene zijde.

Is er geen sprake van lijden als een intelligentie wenst te incarneren en er wordt geaborteerd en vooral, indien hij zich reeds verbonden heeft met de vrucht?

Ja, 't is een pijnlijke ervaring, een teleurstelling, maar of je dat nu als lijden of leed moet uitdrukken, dat geloof ik nou nog niet. Kijk, 't is natuurlijk zó, hè, als je nu met alle geweld een kaartje voor Ajax-Feyenoord wil hebben en je krijgt 't niet, is 't een teleurstelling, maar per slot van rekening d'r wordt wel meer gevoetbald en misschien kun je 't op de t.v. wel zien. En als jij wilt incarneren en je hebt een bepaalde incarnatiekeuze gemaakt, in de eerste plaats is het de vraag of het de juiste is, ik heb vroeger een verkeerde gemaakt, dat weet ik heel zeker, maar in ieder geval, goed, en er is dan een vruchtafdrijving om welke reden dan ook, dan ben je de zaak al 'n beetje als je eigendom gaan beschouwen, als je voorlopige woning, ja, dan zit je wel even te kijken en dan zeg je ook, "nou ja, die aannemer deugt niet, ik zal maar naar een ander uitkijken." Per slot van rekening, op het ogenblik, dat je d'r één mee bent, is 't wat anders. Op het ogenblik, dat de geest volledig één is geworden met de vrucht, dan is afdrijving: "sterven" en dat is dus een ervaring, die een onbevredigdheid achterlaat en die dan, nou ja, wel een soort lijden kan betekenen. Maar ja, dat is over het algemeen, wanneer de zwangerschap wat verder gevorderd is. Dus.....

x Vier maanden?

- Nou, meestal wel iets meer. Wij zeggen dus, vanaf vier à vijf maanden kan de binding tussen de geest, die incarneert en 't wordende lichaam zódanig intens geworden zijn, dat een onderbreking van deze band of een verbreking daarvan als onaangenaam wordt ervaren. Wanneer 't zou gebeuren in de zevende maand, is het absoluut onaanvaardbaar voor die geest en dan kan 't voor iemand, vooral iemand, die uit 't duister incarneert, zijn d'r ook wel eens een paar bij, die gaan later in de politiek of zo iets, en, neemt u me niet kwalijk, 't was niet zó bedoeld, en maar, d'r zijn d'r, die pastoor worden oók hoor, daar gaat 't helemaal niet om, maar, wat ik wil zeggen is dus: voor zó iemand is er dus geen goed alternatief. Terugkomen na een lichtende wereld, nou ja, dan zit je te kijken en dan denk je, jonge, jonge, dan heb ik een strop gehad, nou ja, vooruit, morgen beter. Maar, als je in het duister zit, dan dacht je, nou, ben ik eindelijk uit de ellende en dan roer je nog zo'n beetje in die modder rond, hè? Dat is niet zo leuk natuurlijk, maar ja, daar leer je ook van, zeggen ze.

x Maar, als je beseft, dat je in het duister zit, kan je d'r toch uitstappen?

- Ja, maar de meeste mensen, die in het duister zitten en d'r uit willen stappen, willen d'r zó uitstappen, dat niemand ziet, wat ze werkelijk geweest zijn, want dat is de oorzaak van het duister. Weet u, de meeste mensen denken bij u: "duister is een aparte afdeling." Zo iets van, nou ja, als je dood gaat, kom je bij een lift, daar staat iemand bij en die kijkt je eens een keer aan, drukt op het knopje "boven" of "naar beneden".

Nou ja, dan kun je zakken, totdat je bijal die andere zakken zit of je kunt stijgen, nietwaar, totdat je in het hemels concert ook harp mag spelen. Maar de praktijk is 'n beetje anders. Kijk's, duisternis, dat betekent, wanneer je eenmaal tot besef bent gekomen van je dood en deze aanvaard hebt, dan ben je d'r. Dat je niet kunt accepteren, dat je jezelf niet kunt verhullen, niet kunt vermommen. Je kunt niet zeggen: "oh, ik ben zo'n goeje jongen, wanneer je eigenschappen hebt, die niet goed zijn, die komen ook naar buiten. En dan zijn er 'n hele hoop mensen, die zeggen ja, maar ik heb zoveel dingen gedaan, waar ik liever niet van wil weten, mag 'n ander ook niet van weten, dus trek ik me terug en daar is de modder. Gesnopen?

De meesten van jullie denken daar veel te simpel over en die denken een soort grazige weiden met kamerbreed tapijt. Nou, vergeet 't maar!

x Hoe staat een ongeboren kind tegenover de dood?

- Dat staat er niet tegenover, dat zit er nog middenin. Het leven begint pas op 't ogenblik, dat de geboorte plaats heeft gehad. Op dat ogenblik namelijk en niet voordien begint 't kind te functioneren als een zelfstandige eenheid, met zelfstandige ervaringen en daarbij geen mogelijkheid meer om op z'n eigen geestelijke wereld en ervaring terug te vallen.

x Zelfstandige ervaringen kunnen toch ook wel in de moederschoot plaats hebben?

- Hier zijn ervaringen, maar die zijn niet zelfstandig. Ze worden namelijk niet door het eigen ik gedictieerd en de reacties daarop, voor zover deze van geestelijke aard zijn, kunnen voor een groot gedeelte gedictieerd worden door de geest zelve, die hierbij de beschikking heeft over kennis en ervaring, die na de schok van de geboorte niet meer voor het waakbewustzijn beschikbaar is.

x En komt nooit meer terughaalbaar?

- Nou, is wel terughaalbaar, maar over het algemeen maar met flarden en aangezien de hele opvoeding van de mensen d'r eigenlijk op gericht is om kinderen deel te maken van de maatschappij, wordt heel duidelijk al datgene wat die vroegere kennis is, als een soort fantasie of als niet ter zake doende opzijgeschoven. Ik zou zeggen: "t is begrijpelijk!

x Is dan een keizersnee beter dan een normale geboorte? Dit in verband met die schok, de pijn en de ellende?

- Nou, de schok is ongeveer dezelfde. Je mist alleen een paar krampjes. Dus veel verschil maakt 't niet uit, maar 't is wel zo, dat degenen, die door de keizersnee verlost zijn, wanneer zij tot de geestelijk bewusten behoren, vaak een groter deel van hun mogelijkheden behouden, waardoor dus een sterkere reactie van de hersenen op de feiten rond het ik en een juistere coördinatie en associatie reeds in het eerste levensjaar mogelijk is.

Maar ja, per slot van rekening, die keizersnede, ik weet niet wat de keizer ermee te doen heeft, hoor. Ik dacht altijd, dat de keizer al z'n onderdanen voortdurend sneed om zo aan z'n inkomen te komen om keizer te zijn, maar ja! D'r schijnt nog iets anders te zijn: Paul Keizer, maar die heeft er óók niets mee te maken, dacht ik. Die bakt zotte broodjes, als ik me niet vergis.

x Julius Caesar is zo op de wereld gebracht: de keizersnede.

- Oh, is Julius Caesar zó? Nou, als je hem tegenwoordig ziet, zou je het niet meer aan 'm zeggen, maar ik bedoel 't maar als geintje. Ga rustig verder met vragen.

x Daniël spreekt in de Bijbel over een macht uit 't verre Noorden, die Israël zal binnenvallen. Rabbijnen en christelijke theologen zijn het er over eens, dat met die macht Rusland wordt bedoeld. Ook spreekt Daniël over het binnenvallen in Israël door Arabieren en Afrikanen. De Koning van het Zuiden. De zwarte Afrikaanse volken verenigen zich met de Arabieren tegen Israël. De vijandschap tussen Arabieren en de Joden dateert al van 40 eeuwen terug. Deze profetie van Daniël klopt met wat Amerikaanse generaals en het Amerikaanse Air War College verwachten. Rusland zal het hele Midden-Oosten overstromen en zich meester maken van de olie. Is u het hiermee eens en is deze strijd het Armageddon van de Bijbel?

- Nou, ik ben het niet met u eens en ik denk, dat degenen, die in Amerika dit als een feit verkopen, een beetje in de olie zijn. Ja, ik probeer te zeggen waarom. In de eerste plaats: de profetie van Daniël is eerder vervuld. Het volk uit het Noorden, voor de Israëliërs het Verre Noorden, waren n.l. de Romeinen. Dat vergeet men wel eens een keer, die lagen ook noordelijker. In de tweede plaats: de gedachte aan Armageddon is ontnomen uit de Openbaringen en Armageddon is een symbool. Wanneer we teruggaan, dan kunnen we dit zelfs vinden in andere heilige boeken, die eveneens een soort zondvloed plus gang naar de onderwereld beschrijven. Hierin komt namelijk een soort gelijke slag voor. Het is de slag tussen leven en dood. Dit wordt weerkaatst en degenen, die de Openbaring heeft geschreven, verwachtte de val van het Romeinse Keizerrijk en de vervanging daarvan door een Christelijk duizendjarig rijk, waarin vrede op aarde zou heersen, waaruit blijkt, dat de man z'n Christenen niet goed kende. Het is dus onredelijk volgens mij om dergelijke prognoses op dit moment op bijbelse gegevens te baseren, terwijl wij ve-

ten, dat feiten, die de vervulling van een dergelijke profetie zouden kunnen betekenen, in het verleden reeds hebben plaats gehad. Over het algemeen kan worden gezegd, dat Rusland op dit ogenblik er absoluut geen behoefte aan heeft om een oorlog te beginnen, zeker niet een oorlog om 't Nabije Oosten en wel om de volgende redenen: in de eerste plaats: er moet eerst een zuivere en betere entente worden gevonden met China. In de huidige situatie is dit nog niet werkelijk mogelijk. Zonder echter een dergelijke entente, zou Rusland altijd in de rug worden gevallen door de Chinezen, waarvan een groot gedeelte nog proberen om die witte opscheppers een lesje te leren omtrent het werkelijk marxisme, zoals Mao dat heeft verkondigd. Dan heeft Amerika op dit ogenblik een zó grote gewapende macht, dat het niet mogelijk zou zijn voor Rusland een dergelijke bezetting te doen, zonder gelijktijdig de voordelen daarvan grotendeels te verliezen. Bovendien zou men dan een oorlog ontketenen, die dèrmate verwoestend is, dat, zowel voor de Verenigde Staten als voor Rusland, een terugval van minstens duizend jaar in ontwikkeling onvermijdelijk zou zijn. We zullen d'r dan bij kunnen halen de situatie, zoals die verteld wordt door één of andere jongen, die dat de laatste tijd vertelt. Die heeft namelijk gezegd: hij voorziet, dat in 1977 een 48-urige atoomoorlog plaats vindt, waarbij een groot gedeelte van Amerika en een deel van het Zuiden van India wordt vernietigd. Nou ja, de goeie man heeft dat natuurlijk in Europa gezegd. Daarom heeft hij daar maar over gezwegen. Maar ook een dergelijke voorspelling is niet volledig juist. Wanneer hij zegt, dat er rampen zijn in deze gebieden, heeft hij gelijk. Maar dan moet hij eens 'n keer aan wat anders denken dan aan een atoombom. Het atoomwapen is overigens niet het verschrikkelijkste wapen wat op dit moment kan worden gehanteerd en de Russen weten dit. Daarom zullen ze zeker niet met atoombommen beginnen wanneer ze weten, dat hun eigen volk in twee dagen dèrmate gedecimeerd kan zijn, dat van een verdere redelijke oorlogvoering of zelfs maar een redelijke sociale samenhang voor meerdere tientallen jaren geen sprake zal zijn, want jullie denken altijd, dat 't zulke zoete jongens zijn en dat atoombombommen 't ergste is wat er bestaat, maar vergeet 't maar! Een atoombom, ja goed, 't is vervelend, poef! en dan zit je aan onze kant, klaar! Maar d'r zijn enkele andere methoden, waarbij je dus alles kunt vergiftigen, inclusief de mensen. Je krijgt dan een neutralisatie van delen van het wilsvermogen, je krijgt een aantasting van het zenuwstelsel en alleen via bepaalde injecties kun je iemand er bovenop halen. Maar 't betekent wèl, dat, wanneer het gif gebruikt is, het ongeveer 40 - 60 jaar duurt voordat de bodem weer normale gewassen kan dragen, zodat een hongersnood onvermijdelijk het gevolg zou zijn, zelfs wanneer we de injecties zouden verschaffen. Ik geef hier maar één van de vele gegevens, er zijn nog meer van die gekke wapens, maar laten we er in godsnaam niet over praten, want er zijn mensen, die voortdurend bezig zijn om betere wapens te maken om te voorkomen, dat ze de wereld behoeven uit te roeien. Ik begrijp niet waarom ze 't doen.

x Er is veel belangstelling voor de bijbelse profeten en de dingen, waarvan ze profeteren, die de wederkomst van Christus zouden aankondigen. Spreken de profeten van onze wereld van vandaag? Ze voorspelden namelijk een nauwkeurig patroon van gebeurtenissen, welk patroon duidelijk herkenbaar zou zijn in het huidige wereldgebeuren: aardbevingen, hongersnoden, oorlogen, opstanden van volk tegen volk, valse godsdiensten, afvalligheid, de terugkeer van Israël als natie na 25 eeuwen, enz. Zijn dit de tekenen van Christus' wederkomst?

- Zover ik 't kan overzien, niet, maar ik kan 't mis hebben. Maar ik geloof één ding zeker te weten en dat is, dat wanneer Christus niet geboren wordt in de mensen, de wederkomst van de Zoon des Mensen, gezeten op de wolken, oordelende, geen enkele zin heeft en een duizendjarig rijk een illusie blijft. Zij, die zich bezig houden met de profeten, zoeken over het algemeen naar een rechtvaardiging van hun eigen wijze van leven en denken en de mogelijkheid zichzelf een uitverkiezing aan te praten. Dit nu, is altijd een vergissing, want geen mens kan zeggen, wat God is, laat staan met zekerheid zeggen, wat God wil, hij kan zelfs niet op grond van profetieën en dergelijke leringen met zekerheid weten wat het gebeuren is, dat buiten de mensen om plaats vindt. Maar als u, en dat is nou zonder gekheid, tòch meent, dat u zich daarmee bezig moet houden, onthoud u dan één ding: er zullen tekenen aan de hemel zijn. Die zijn er nog niet. Wacht dan dáár maar op en ga voorlopig rustig verder, want er zijn al een hele hoop mensen in moeilijkheden gekomen, omdat ze dachten, dat de dag des oordeels gekomen zou zijn binnenkort, dus gingen ze gauw hun onrechtmatig verkregen winsten afgeven aan anderen en het gevolg is, dat ze daarna de rest van hun leven in wrok en rouw hebben doorgebracht om hetgeen ze verloren hadden. Het einde der wereld en de wederkomst van Christus, mag ik nog eventjes één ding daarbij zeggen, is sedert het jaar 322 ruim 70 maal verkondigd, maar elke keer is het uitgesteld wegens omstandigheden. Commentaar?

x Nou ik heb dit moment geen vragen meer.

x Hoe moet die trieste Palestijnse zaak dan opgelost worden?

- De trieste Palestijnse zaak kan alleen opgelost worden wanneer mensen...

dat nimmer de wetten, die een bepaald volk aan God toeschrijft, gebruikt mogen worden om een volk, dat op een andere wijze aan diezelfde God gelooft, te dwingen te leven volgens normen, die ze niet kunnen onderschrijven. Wanneer mensen zouden ophouden elkaar in naam van God wetten op te leggen en zichzelf boven anderen verheven te achten op grond van uitverkorenheid, ras of kleur, dan zouden in de wereld mensen kunnen leren samenleven. Als u het mij vraagt, heeft het vroegere Palestina behoefte aan de Joden en de Palestijnen. Ze zouden tezamen een bron kunnen maken voor nieuwe ontwikkelingen, waar heel Afrika grote behoefte aan heeft. Maar op het ogenblik zijn er een hele hoop Joden, die, hoe heet 't ook weer, imperialistisch denken. Nou ja, ze zitten ook bovenop het volk. Net zo'n imperiaal, weet u wel? Windvangers! Enfin, die windvangers hebben dus blaaskaken en die zeggen: "Alles wat we hebben, houden we en jullie blijven eraf!" Ik vind dat een niet zeer christelijke en ook niet judeïsch rechtvaardige stelling. "Op grond van het onrecht ons aangedaan," roepen deze mensen, "hebben wij 't recht anderen onrecht aan te doen!" Ik geloof, dat ook dit niet juist is. Sommige Joden schijnen dátgene, wat de Duitsers hen hebben aangedaan, te willen wreken op de Palestijnen. Dat vind ik kolder of beter gezegd: de Arabieren. Ik geloof, dat men eerst zal moeten komen tot een gelijkwaardigheid in het burgerschap voor Arabieren en Israëlieten binnen Israël vóór een oplossing mogelijk is. Wanneer men die oplossing niet wenst en de kans is er, dat men binnenkort zal proberen een soort Palestijns mini-staatje te stichten, dan zal blijken, dat de strijd voortgaat, omdat mensen, die elkaar niet als gelijken kunnen aanvaarden, wederkerig elkaar haten om de verwerping, die ze bij de ander ervaren. Dus, als u het mij vraagt, is het meest eenvoudige dit: laat niemand de Palestijnen steunen en laat niemand in de Westelijke of andere wereld Israël steunen. Wanneer zij ontdekken wat zij zónder deze steun zijn, beide groepen, dan zullen zij ontdekken, dat zij alleen tezamen hun problemen meester kunnen. Dat zou de oplossing zijn, maar ik denk, dat daar teveel politieke bezwaren tegen zijn. Dat is niet haalbaar. Uitgepraat?

- Mag ik nog een paar kleine definities plegen op mijn manier? Kleine omschrijvingen bij kleine onderwerpen, ja? Hebt u een onderwerp, dat omschreven moet worden?
- x Vluchtelingen hulp.
- Kijk eens, vluchtelingen hulp is een ontvluchting van het probleem van de vluchteling door hem hulp te geven, die-ie misschien niet eens nodig heeft, opdat hij ergens anders zal leven, waar hij altijd een vluchteling zal blijven en zo nimmer vluchteling-af zal worden.
- x Zelfmedelijden.
- Zelfmedelijden, de meest menselijke eigenschap, die medelijden heeft met iedereen, maar het meest met zichzelf en dan vaak zó zéér met zichzelf begaan raakt, dat hij vergeet, dat de ander ook lijdt.
- x Gezondheid. Afrika.
- Nou, gezondheid hebben we hier in Afrika. Nou, op je gezondheid, Afrika!
- x Zuid-Afrika.
- Zuid-Afrika, ook nog daarbij. Nou, vooruit, ook proost! Gezondheid, een toestand, waarvan men zich slechts bewust wordt wanneer men ze niet meer bezit. Onthoud dat maar. En Afrika, Zuid-Afrika: het onvermogen in grote aantallen en het té vermogende en verwaande in kleine aantallen, botsen met elkaar, omdat ze geen van beiden bereid zijn te erkennen, dat de ander een goede kant heeft. Duidelijk? Of niet?
- x Ontwikkelingshulp.
- Kijk eens, ontwikkelingshulp is een afremmen van de ontwikkeling in landen, die ontwikkeling nodig hebben, door hen hulp te verschaffen, waardoor ze er niet toe komen om hun eigen hulpmiddelen te ontwikkelen.
- x Vriendschap.
- Vriendschap, het vermogen om anderen zozeer als je gelijke te aanvaarden, dat je óndanks het besef van de fouten en de deugden van die ander, bereid bent door dik en dun hen te steunen waar dat noodzakelijk is.
- x Discriminatie.
- Discriminatie, een situatie, waarbij men aanneemt, dat de ene persoon minder waard is dan de ander, zonder dat dit uitdrukkelijk eerst bewezen is.
- x Optimisme.
- Optimisme, laat ik daar eens een goede voor zoeken; de plannen van Joop den Uyl voor de volgende vier jaar!
- x Sensitivity-training.
- Sensitivity-training, dat is een methode om krachtens een soort ampère-voltje je eigen bewustwording zózeer te meten, dat je niet meer weet waar je bent.
- x Een horloge.
- Een horloge, een tijdmetr, die iedereen bij zich draagt om de tijd te meten, die

je over het algemeen verkeerd gebruikt en zo precies uit te maken wanneer hij ergens zal zijn waar hij niet wezen moet op het moment, dat hij er volgens zijn horloge aankomt. Dat betekent, dat ik aan de laatste drie toe ben. Als u nog wat heeft en daarna gaan we met een schoon woord sluiten.

x Muziek.

- Nou, kijk eens, muziek is dátgene, waar al die mensen met meegaan, die het hunne gekregen hebben.

Nou kinderen, een ander woord, dat niet verveelt: muziek is de samenvoeging van klanken, die op zichzelf niets betekenen, maar die in een juiste samenvoeging gelijktijdig de gedachte uitdrukken en een schoonheidsgevoel kunnen wekken. Heb je 'n ánder ! Goed.

x Transcendente meditatie.

- Een wijze om je slaap te verhullen als bewustwording. Een beetje gemeen misschien, maar het komt er voor de meesten wel op neer. En ik kan er ook een andere uitdrukking voor geven, die voor sommigen, maar voor de meesten niet geldt, namelijk: een methode om aan de hand van een verkregen sleutelwoord en juist systeem, de geest met de totaliteit één te doen worden gedurende een periode, dat het lichaam zich ontspant. Maar dat geldt maar voor enkelen.

Dat waren ze, dacht ik. Schoon woord, schoon woord, dat is altijd iets verschrikkelijks ! Hebben jullie nog gauw even drie woorden ?

x Kleur, alruin, winter.

- Kleur, alruin, winter. Nou, ik zou zeggen: de alruin draagt in zich de kleur van de winter.

x Auto.

- Een auto óók nog daarbij ? Nou ja, kijk eens, als-ie in een auto zit, is het niet winters meer.

Nou goed, moet 't een auto of een alruin zijn ?

x Een alruin.

- Een alruin, nou goed. Die auto, die kijken we nog wel wat we er mee doen.

Plantaardig. Volgens de legende: mens, en sterker dan mens, de grens overschrijdend van eeuwigheid en tijd. De winter van het leven, vervangen door een zijn, dat in de eeuwigheden weerklinkt en dat de pijn van het heden doet vergeten. De schoonheid, het geluk der eeuwigheden, voorwaar, in "ik" beleefd, 't "ik" door leven stil bevat, zodat men nu der dagen zat, in zich de tijd als vreugd beleeft en niet meer steeds gehaast, gedrongen, als mens verpakt in blik, langs 's Heren wegen zweeft. Daar heb je 't ! Alsje-blijft !

Bedankt voor uw aandacht. Goedenavond allemaal. Ik hoop, dat ik 't niet te lastig of te moeilijk heb gemaakt. Ik hoop, dat ik op de tijd heb gelet, een beetje moeilijk voor mij. Oh ja, één tip: deze dagen zijn er wat eigenaardige gebeurtenissen zo hier en daar, ook waarschijnlijk in de naaste omgeving, inhoudende storingen, ongevallen, misschien hier en daar kleine rampen. Als u nou net doet of dat het doodgewoon is, is het binnen drie weken helemaal in orde. Als u nou te hoop loopt, omdat het zo slecht gaat, dan bent u over drie weken in de rouw. Onthoud u het ? En rouw wens ik u niet, dus: doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg. Goedenavond.